

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XIV. Tirasonen. Pontificalium. De indulto Apostolico concesso inferiori prælato super usu Pontificalium, An & quando amittatur per non usum, & cui incumbat onus probandi usum affirmativum vel ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

vandi tertii præjudicium ab actibus, qui per legem fraudulenti reputantur; non desideratur fraus consilii, sed attenditur fraus præjudicii, & re ipsa, spectato solum effectu exinde resultante, ex iis, quæ hæc habentur in proposito sub infeudationis factæ per feudatarium successore carentem in *Senogallien. Castrorum sub tit. de feudis disc. 1.*

Altera tamen videbatur solida, & melior responsio, quod scilicet non ageretur de formali substitutione in successione fideicommissi, maioratus, feudi, ac etiam juris patronatus, & similia, quæ de uno personarum genere in alterum jure successorio transmitti faciunt, in quibus terminis omnia præmissa procedunt, sed agitur de jurisdictione, & præeminentiis concessis Cardinalibus pro tempore certam qualitatem habentibus, cum sola prælatione inter eos, ob unam, vel alteram qualitatem, absque perpetuo præjudicio, cum stent simul, hodie admitti Cardinalem provinciale ob non existentiam Cardinalis de sanguine, & cras istum, & sic successivè, unde spectatur sola qualitas, quam sufficit esse legitimè, ac tempore non suspecto impressam.

Undè cum iste Cardinalis cognatus, antequam ad Cardinalitiam dignitatem promoveretur, occasione universalis successione effectus esset de familia, per ejus artificialem assumptionem à testatorum optima sinceraque fide, ac juxta communem & receptam usum demandatam, ita constitutus erat in ea qualitate jam impressa de tempore superventæ dignitatis, quæ causa est jurisdictionis & præeminentiæ. Adhibendo eisdem terminos ut supra in oppositum deductos de Civitate aliquem forensè alliciente in civem, quoniam si id principaliter agat officii vacatione sequuta, seu imminente, aut aliâ merè voluntariè, & abique justa causa, ut forenses ita admittantur ad officia solis civibus ejusdem vel contingat Civitatis debita, tunc rectè dicendum est id fieri non posse; Sed si videns se habitatoribus destitutam, ne omnimodam desertionem patiat, rationabiliter & sineerè, & quasi ex necessitate, forenses alliciat ad inibi habitandum, eos in tempore non suspecto, generaliter & indefinite civitate decorando, tunc si post hujusmodi civitatem jam contractam contingat agi de officiis & prærogativis debitis potius civibus illius Civitatis, quam alius Civitatis adjacentis subsidiariè solum vocatis, non videtur dubitandum, hujusmodi qualitatem sufficere, & hic videbatur casus.

Item dicta conclusio de non adoptando seu alliciendo aliquem in familiam in præjudicium substituti procedit, quatenus non accedat ipsius testatoris seu fundatoris voluntas, quam juxta generalem regulam omnium voluntatum tam defunctorum quam viventium sufficit etiam conjuncturaliter & adminiculativè probari, Quæ verisimilis voluntas Pontificis fundatoris mihi videbatur incontrovertibilis; quoniam constat de voluntate & consuetudine ejusdem renovandi & conservandi propriam familiam etiam artificialiter, dum id egit cum cognatis per duplex medium scilicet ab ejus agnatione omninò extraneis & remotis, unde multò magis cum cognato immediate procreato ex femina agnata verisimiliter magis dilecto juxta decisiones 95 & 218. par. 11. rec. 52. 57. & 66. post Borden. & frequenter habetur in sua materia sub tit. de fideicommissis; Et quod magis, si Pontifex id egit initio Pontificatus, quando ob ejus celere mortem, quæ contingere potuisset, ratione paupertatis, magis expediens ac decorum esset talem in mundi vana opinione Pontificiam familiam extinguere, quam renovari, fortius omninò dicendum est id verisimiliter ac enixè desiderasse, post quam adeo conspicua

Card. de Luca de jurisdic. & c. præeminent.

domus constituta erat, ideoque prorsus adversum voluntati Pontificis videtur, ut postquam ita denuò renovata est ejus familia, quæ plurimum Cardinalium fecunda mater esse posset, istis perpetuè exclusis, ad hujusmodi præeminentiam admitti debeant Provinciales, vel primi Presbyteri prius extranei, potissimè ubi Cardinalis de sanguine est etiam cappellæ patronus, ut in præsentibus.

Considerabam etiam pro observantia dictum casum Cardinalis Baroni artificialiter effecti de *Perotus*, qui fuit in hujusmodi protectoris successor immediatus dicti primi Protectoris, Verum hic est actus æquivoocus, ideoque nullius momenti, cum idem esset quoque antiquior Provincialis; Hæc autem omnia discurrebam in simplici forma discussiva, & meditando ad eruendam veritatem, super qua tamen maturum ac certum judicium efformari non potuit, dum causa ulteriorem progressum non habuit coram nobis, sed de communi consensu commissa fuit in Rota ubi pendet, & melius examinabitur veritas, pro cujus tantum studio ac desiderio, & pro sola doctrina, ad propriam instructionem & memoriam omnes hujusmodi discussus seu adnotationes editæ sunt, absque eo quod juri alterius in minimo minuatur vel augetur, ideoque nec amorem nec odium privatum merentur.

TIRASONEN.
PONTIFICALIUM.

PRO

DECANO ECCLESIAE COLLEGIATÆ
CALATAIUBII.

CUM

EPISCOPO.

Casus variè decisis per Rotam.

De Indulto Apostolico concesso inferiori Prælato super usu Pontificalium, An & quando amittatur per non usum, & cui incumbat onus probandi usum affirmativum vel respectivè negativum; Et quomodo hujusmodi Indulta intelligenda & practicanda sint.

SUMMARIUM

- 1 Acti series.
- 2 Distinguntur puncti controversæ.
- 3 Concil. Trid. prohibens usum Pontificalium in aliena diœcesi de quo usu loquatur.
- 4 Indulta super honorifico usu Pontificalium adhuc vigent.
- 5 De justificatione narratorum in litteris & privilegiis Apostolicis, ut executioni demandentur.
- 6 Observantia longissimi temporis sufficit pro justificatione.
- 7 Districtus quid significet, & dignitari loci dominantis congrua sunt præeminentia in locis subordinatis.
- 8 An & quando non usus obstat.

ff

9 Quo-

9 Quomodo hæc Indulta circa usum Pontificalium practicanda sint.

DISC. XIV.

ETRO ejus familiari duplicem possidenti Decanatum Collegiarum de Calatajudio & de Tudela, pro se ejusque in utraque dignitate respectivè successoribus, Julius II. de anno 1507. Indultum concessit super usu Pontificalium, ac facultate solemniter populum benedicendi more Episcoporum; Adversus quod Indultum introducta per Episcopum Tirasonen. causa in Rota de anno 1513. Leo X. dicti Pontificis immediatus successor, ut hujusmodi litem tolleret, de anno 1514. Indultum prædictum in parte reformavit, ut scilicet non suffragaretur quoad mitram gemmatam cum laminis aureis vel argenteis, sicuti illud continebat, sed juxta usum concessum aliis inferioribus Prælatibus, ac juxta juris communis dispositionem; Partibus autem hujusmodi moderationi non acquiescentibus, in toto compromisso, prodiit laudum de anno 1525. demandans observantiam litterarum Leonis, Post plurimum verò annorum decursum inter dictum Episcopum, & in utroque Decanatu successores novæ lites desuper suscitatae fuerunt in eodem Rotæ tribunali, Primò nempe cum Decano Collegiæ de Tudela, qui sententiam favorem reporravit, præviis pluribus decisionibus in causa editis, deinde verò cum dicto altero Decano de Calatajudio, contra quem coram Verospio sub die 13. Junii 1661. in contumaciam, Episcopo solum informante, prodiit resolutio, quod indultum non suffragaretur, ad cujus decisionis normam prodiit etiam sententia, à qua interposita post notitiam appellatione coram Emerix sub die 12. Maii 1662. responsum fuit de prædictæ sententiæ reformatione, ut scilicet indultum suffragaretur, ad limites tamen moderationis Leonis, & in hoc statu, quod sciam, causa reperitur.

In hac igitur ultima disputatione, tres fuerunt puncti, quorum duo continebantur in prima decisione edita coram Verospio, alter verò per scribentes in contrarium suscitatus fuit, Primò scilicet, an hujusmodi indulta sublata essent per Sac. Conc. Trid. Sess. 6. de reformat. cap. 5. ubi reservatur usus Pontificalium soli Diocæsano quocumque privilegio in contrarium non obstante; Secundò stante quod dictum indultum Julii conceptum est cum clausula, *ut asseris*, an illud de præsentem justificandum esset in omnibus narratis, ut executionem & effectum sortiri valeat; Et tertio, an idem indultum dici posset surreptitium, vel obreptitium ob præsuppositam saltè implicitè jurisdictionem quasi Episcopalem, seu ordinariam in facto non subsistentem.

In omnibus autem, reflectendo etiam ad veritatem, non obstante dicta prima decisione coram Verospio, probabilius videbatur altera coram Emerix, singulos enim dictos punctos examinando; Quatenus pertinet ad primum revocationis resultantis à Sac. Conc. Trid. processu fuit cum aliquo æquivoco, dictum enim conciliare decretum non percutit hujusmodi usum pontificalium simpliciter honorificum, qui inferioribus Prælatibus, vel aliis in Ecclesiastica dignitate constitutis per Sedem Apostolicam concedi solet, sed percutit illo exercitium pontificalium, quod annexam habet jurisdictionem, ac usum legis diocæsanae, ut sunt collatio ordinum, administratio Sacramenti confirmationis, consecratio Ecclesiarum & Altarium cum similibus, quæ in aliena diocæsibus etiam per Episco-

pos aliàs indubitanter habitalem pontificalium usum habentes exerceri non possunt, atque in vim privilegiorum exerceri solebant etiam sine licentia proprii Diocæsani, Super hoc autem providit Concilium, non autem super hujusmodi merè honorificis privilegiis, quæ servanda esse disponitur in cap. ut Apostolica de privi. in sexto, ubi Joannes Andr. Francus & ceteri communiè, & ex modernis, ceteris allegatis, Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 1. dispus. 21. quest. 1. in principio, Atque de facto docet communis usus tot Abbatum, aliorumque Prælatorum Regularium, nec non sæcularium, nedum aliquam jurisdictionem habendum, (sed etiam simplicem dignitatem in Cathedralibus vel Collegiatis, & sic reverà istud motivum nullum habebat fundamentum, ut idem pro Episcopo scribentes in hac ultima disputatione agnoscebant.

Major fuit disputatio circa secundum punctum necessitatis justificandi omnia narrata in litteris, quæ generaliter justificanda esse, ut gratia suffragetur juxta cons. Zabarell. 69. & decis. 7. Cassad. de jure patronatus, & decis. 4. de probat. habetur quotidianum in materia beneficiorum, aliarumque litterarum Apostolicarum executioni demandandarum; Verum in præsentem cessare videbatur difficultas, stante lapsu longissimi temporis cum subsequuta observantia, cum receptum sit ad hujusmodi effectum sufficere tempus tricennale Greg. & Adden. dec. 431. num. 10. & 14. & passim.

Multò magis accedentibus dictis litteris moderatoriis Leonis, ac subsequuto laudo eam dem moderationem demandante; Ex hujusmodi enim actibus, clarum resultat argumentum, quod reliqua narrata, vel essent justificata, vel ita certa essent, quod habitarent pro notoriis, nam aliàs ex hoc defectu tunc, absque necessitate immorandi super moderatione, facile fuisset ejusdem Indulti effectum impedire.

Quoverò ad tertium punctum subreptionis, ob narratam vel præsuppositam jurisdictionem, difficultas cessabat ex facto, dum in litteris Apostolicis id non legitur, Et quamvis per scribentes in contrarium prætenderetur id implicitè contineri, stante quod usus conceditur, nedum in ipso Oppido Calatajubii, sed etiam in toto ejus districtu, ex quo verbo *districtus* inferrebat ad præsuppositam jurisdictionem, quasi quod idem sit districtus, ac territorium, seu ius territoriale ex deductis per Fenzon. ad Statut. Urb. 197. num. 65. cum sequen. Lotier. de Benef. lib. 2. quest. 35. n. 19. & seqq. ac habetur frequenter sub tit. de jurisdictione, & hoc eod. tit. in Urbinaten. disc. 1. Attamen hoc erat satis leve objectum, Tum quia in eodem indulto dicitur dictum usum haberi non posse præsentem Ordinario, nisi de illius licentia, & sic præsupponitur alium adesse loci Ordinarium, penes quem resideret jurisdicção spiritualis, & diocæsana discretivè ad ipsum Decanum; Tum etiam quia istud vocabulum *districtus*, ut constat apud allegatos, verificari potest in territorio & finibus temporalibus, undè propterea non incongruum esset primam dignitatem Oppidi dominantis hujusmodi præminentiam habere etiam in omnibus aliis locis inferioribus, & dicto Oppido subiectis in temporalibus.

Et ulterius, juxta ea quæ habentur in Tirasonen. jurisdictionis sub dicto titulo de jurisdictione disc. 22. tunc temporis quando adhuc nulla in contrarium decisio Rotalis prodierat, constans habebatur opinio, illum Archidiaconatum constituere corpus separatum à diocæsibus Tirasonen. & quamdam diocæsibus Nullius, stantem de per se æque principaliter unitam cum di-

Et diœcesi Tiraſonen. Non indè tamen inferitur ad præſuppoſitum juridiſtionis penès ipſum Decanum, potiſſimè quia id deducebatur tanquàm obiectum pro annullanda gratia, ad quem effectum, cum agitur de inducendo delicto productivo penæ, requiruntur probationes claræ, non autem admittuntur huiusmodi remota argumenta, & illationes.

Antequàm verò, ad hanc ultimam diſputationem deveniretur, ob adhuc non habitas eas juſtificationes, per quas ſuper ventas, omnis difficultas ex facto ſublata videbatur circa non uſum; In congreſſu habito pro cauſa direſtione, dubitatum fuit, an iſte non uſus obſtaret juxta regulam *text. in l. 1. ff. de nundinis Gloſſ. Bart. & ceteri*, de quibus apud *Seraph. deciſ. 1043. numer. 3. & Orthob. deciſ. 175. numer. 9.* Et quamvis militate videretur reſponſio, quod cum ageſtetur de materia facultativa, dicta regula non intreret, potiſſimè verò in præjudicium ſucceſſorum independentem, & jure ſuo venientium, quibus prædeceſſorum negligentia præjudicare non debet, ex collectis in propoſito non uſus apud *Rojas deciſ. 327. & 356. & deciſ. 337. par. 10. rec.* Adhuc tamen, admilla veritate reſponſionis, mihi remanebat difficultas circa applicationem, quoniam cum, tam literæ Leonis, quam ſubſequeus laudum declararet, ſucceſſores Decanos uti non poſſe pontificalibus, niſi quatenus de jure, vel privilegio comperat, ita ſubſequeus non uſus, quatenus verus eſſet, capiendus veniret, non in ratione præſcriptiva, ſeu deſtructiva privilegii, ſed in ratione interpretativa, quod ſcilicèt ita ſucceſſores agnoverint, ac declaraverint dictam indulgentiam remanſiſſe perſonale, ſed difficultas ceſſavit ex facto.

Rationabiliter autem diſtum indulgentiam ita moderatum fuit, quoniam ut diſponitur *in eod. cap. ut Apoſtolica de priviſ. in ſexto*, huiusmodi indulgentia ita diſcretè ac moderatè præſcribi debent, ut in aliquo huiusmodi inferiores, ab Epilcopo ſeu à cæſano diſcernantur, ut me ſcribente pro Archiepiſcopo Neapolis demandatum fuit per Sac. Congregationem Rituum *in una Neapolitana Pontificalium* contra Rectorem Eccleſiæ Hospitalis incurabilium huiusmodi indulgentiam habentem à *Gregorio XV.* & quod ille indilcretè utebatur, & cum inani pompa omninò incongrua, quoniam in puncto juris dictus Rector utpotè manualis, & non ſolitus conferri in titulum, neque dici poteſt in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutus, dum neque ipſa Eccleſia eſt Collegiata, habens ſolum aliquos cappellanos manuales & conductitios,

ROMANA USUS PONTIFICALIUM

PRO ABBATE MONASTERII SANCTI PAULI

Diſcurſus in Congreſſu.

De decretis generalibus Sac. Congregationis Rituum reſtringentibus ad certas ſolemmitates, ſeu certa anni temporaliſum pontificalium in Abbatibus & Prælatibus Regularibus quando procedat, Et an ab illis excepta ſit Eccleſia Sancti Pauli de Urbe.

Card. de Luca de juridiſt. &c. & præeminent.

SUMMARIUM

- 1 DE Decreto ut habentes uſum pontificalium non utantur, niſi in tribus anni ſolemmitatibus.
- 2 An dici poſſit ſolemmitas aliquod funus deſuncti.
- 3 De declaratione, ſeu modificatione dicti decreti, & num. 5.
- 4 Lex generaliter loquens, generaliter intelligi debet, & in favorabilibus indefinita æquipollet univerſali.
- 5 Qualis ſit ſenſus declarationis, de qua numer. 3.
- 6 De Indulto particulari Sancti Pauli de Urbe, & juſtque particulari ratione.
- 7 De ratione ob quam huius Eccleſiæ major præeminentia comperit.

DISC. XV.

E anno 1628. Sac. Rituum Congregatio per Decretum generale ſtatuit, Abbates, alioſque Prælatos Regulares, ex Apoſtolicis indulgentiis habentes uſum Pontificalium, illis uti non poſſe, niſi in tribus anni ſolemmitatibus, & de quo decreto habetur actum *in Mediolanen. inter dicti sub tit. de juridiſtione diſſe. 30.* ubi an dici poſſit ſolemmitas celebratio funeris, ſeu exequiarum alicujus Principis ſeu Cardinalis, aut magni Magiſtratus; De anno verò 1660. eadem Sac. Congregatio ſub die 20. Julii plures fecit declarationes favore Abbatum Congregationis Caſſinenſis, illam præſertim, quod non obſtante dicto decreto generali, ſalva remaneret ea privilegia, quæ expreſſè & verbaliter aliquibus Monasteriis dictum uſum in pluribus ſolemmitatibus & temporibus concederent, Qua declaratione ſic ſtante dubitari contigit, an privilegia Apoſtolica generaliter & indefinitè, in quibuscumque ſolemmitatibus & functionibus huiusmodi uſum concedentia Abbati Baſilicæ S. Pauli Urbis, ſub eadem declaratione caderent, Undè de ſuper habito congreſſu, præviſis etiam diſcuſſibus in ſcriptis, Al qui fundamentum principale conſtituebant *in Conſtitutione 55. Eugenii IV.* confirmante omnia indulta & privilegia huic Monasterio per prædeceſſores Pontifices conceſſa, præſertim verò circa uſum pontificalium, generaliter & indefinitè; Undè propterea concludebant, hunc Abbatem à dicta reſtrictiva exemptum eſſe, procedendo cum regulis generalibus, quod lex generaliter loquens generaliter intelligi debet, quodque indefinita æquipollet univerſali, &c. juxta leges & auctoritates collectas per *Barboſ. inter tractatus varios axiom. 123. & 136.* unde transcriptor de facili caritas implere poteſt.

Diverſa erat mea ſententia, quoniam penè omnia huiusmodi privilegia, tam huic, quam aliis Congregationibus Benedicthinis conceſſa, ita ejuſdem tenoris videntur ſuper uſu pontificalium generaliter, & indefinitè, ita ut rata ſint ea, quæ certorum temporum, vel ſolemmitatum ſpecificationem habeant, ut præſertim in iſta Congregatione patet ex pluribus Conſtitutionibus ſeu privilegiiſus regiſtratis in Bullario Caſſinenſi, unde propterea ſi dictæ regulæ ſeu axiomata generalia ſufficerent, dictum decretum generale anni 1628. inane remaneret, nunquàm operativam, dictaque declaratio ſeu modificatio, vel non necelſa-